

Polsslag Ondernemend Limburg januari 2017

*VKW Limburg en UNIZO Limburg houden de **vinger**
aan de pols van de Limburgse economie*

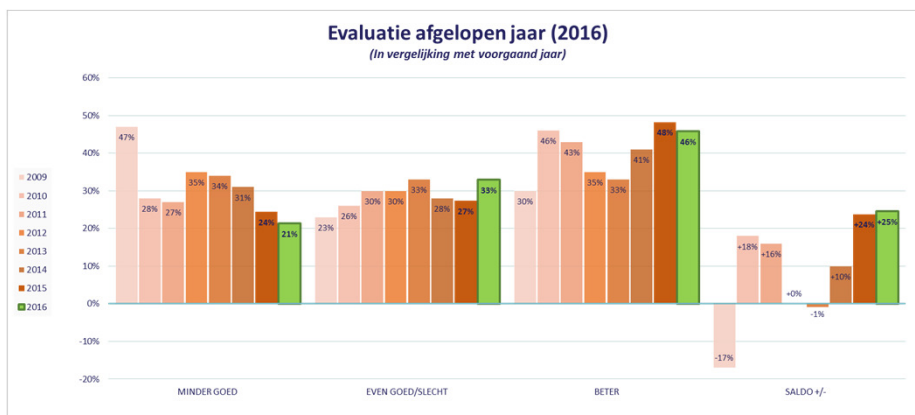
POL januari 2017 - Persconferentie 09/01/2017

POL Themabevraging januari 2017

‘Outlook 2017’

POL januari 2017 - Persconferentie 09/01/2017

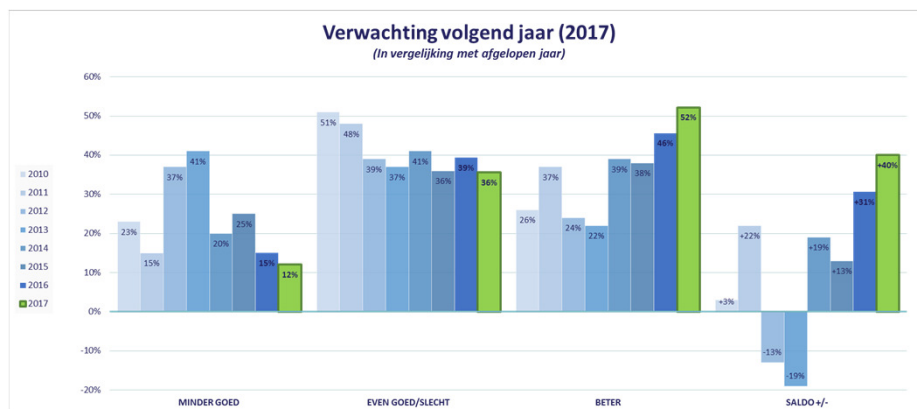

POL januari 2017 - Persconferentie 09/01/2017

Evaluatie 2016 volgens sector - in vergelijking met 2015					2015 vs 2014
Sector	minder goed	even goed/slecht	beter	Saldo +/-	
Bouw	27%	33%	40%	+13%	+20%
Detailhandel	26%	45%	29%	+3%	-3%
Diensten	17%	34%	49%	+32%	+28%
Groothandel	20%	30%	50%	+30%	+36%
Productie	17%	16%	67%	+50%	+37%
Eindtotaal	21%	33%	46%	+25%	+24%

Evaluatie 2016 volgens grootte - in vergelijking met 2015					2015 vs 2014
Aantal werknemers	minder goed	even goed/slecht	beter	Saldo +/-	
1: minder dan 5	23%	44%	32%	+9%	+2%
2: 5-9	20%	37%	44%	+24%	+33%
3: 10-19	22%	34%	43%	+21%	+26%
4: 20-49	20%	31%	49%	+29%	+21%
5: 50-99	31%	11%	58%	+28%	+31%
6: 100-249	4%	16%	80%	+76%	+41%
7: meer dan 250	22%	19%	59%	+37%	+63%
Eindtotaal	21%	33%	46%	+25%	+24%

POL januari 2017 - Persconferentie 09/01/2017

POL januari 2017 - Persconferentie 09/01/2017

Verwachtingen 2017 volgens sector - in vergelijking met 2016					2016 vs 2015
Sector	minder goed	even goed/slecht	beter	Saldo +/-	
Bouw	8%	41%	51%	+43%	+27%
Detailhandel	16%	43%	41%	+24%	+3%
Diensten	12%	34%	54%	+43%	+38%
Groothandel	17%	23%	60%	+43%	+20%
Productie	11%	28%	61%	+50%	+45%
Eindtotaal	12%	36%	52%	+40%	+30%

Verwachtingen 2017 volgens grootte - in vergelijking met 2016					2016 vs 2015
Aantal werknemers	minder goed	even goed/slecht	beter	Saldo +/-	
1: minder dan 5	15%	43%	43%	+28%	+25%
2: 5-9	8%	45%	46%	+38%	+28%
3: 10-19	9%	36%	55%	+47%	+39%
4: 20-49	11%	24%	64%	+53%	+33%
5: 50-99	14%	22%	64%	+50%	+20%
6: 100-249	8%	28%	64%	+56%	+26%
7: meer dan 250	22%	33%	44%	+22%	+50%
Eindtotaal	12%	36%	52%	+40%	+31%

POL januari 2017 - Persconferentie 09/01/2017

Wanneer de wereldwijde **tendens tot meer economisch protectionisme en minder vrijhandel** zich doorzet zal dit directe **negatieve gevolgen** hebben voor **mijn bedrijf**.

	%		
helemaal akkoord	9%	AKKOORD	47%
eerder akkoord	38%		
eerder NIET akkoord	43%	NIET AKKOORD	53%
helemaal NIET akkoord	10%		

Wanneer de wereldwijde tendens tot meer **economisch protectionisme en minder vrijhandel** zich doorzet zal dit directe **negatieve gevolgen** hebben voor de **Belgische economie**.

	%		
helemaal akkoord	32%	AKKOORD	88%
eerder akkoord	56%		
eerder NIET akkoord	11%	NIET AKKOORD	12%
helemaal NIET akkoord	1%		

POL januari 2017 - Persconferentie 09/01/2017

				Saldo +/-			
Focus 2017 in vergelijking met 2016	lager	gelijk	hoger	2017	2016	2015	2014
Interne organisatie verbeteren (procesinnovatie)	1%	38%	61%	+60%	+65%	+59%	+46%
Marktaandeel vergroten (op bestaande markten)	3%	42%	55%	+52%	+55%	+43%	+35%
Nieuwe markten aanboren	2%	51%	47%	+45%	+42%	+43%	+36%
Financiële gezondheid bewaren	3%	59%	38%	+36%	+40%	+43%	+37%
Nieuwe producten op de markt brengen (productinnovatie)	6%	61%	33%	+27%	+32%	+36%	+22%
Vacatures ingevuld krijgen	11%	65%	24%	+13%	+6%	-5%	-8%
Ecologische voetafdruk verminderen	10%	73%	18%	+8%	+19%	+3%	+3%
(Verder) internationaliseren	14%	69%	17%	+4%	+6%	+2%	/

POL januari 2017 - Persconferentie 09/01/2017

SALDO +/-								
Focus 2017 in vergelijking met 2016	2017	Bouw	Detailhandel	Diensten	Groothandel	Productie		
Interne organisatie verbeteren (procesinnovatie)	+60%	+58%	+46%	+61%	+57%	+80%		
Marktaandeel vergroten (op bestaande markten)	+52%	+42%	+49%	+55%	+68%	+61%		
Nieuwe markten aanboren	+45%	+30%	+40%	+50%	+71%	+52%		
Financiële gezondheid bewaren	+36%	+33%	+36%	+33%	+43%	+43%		
Nieuwe producten op de markt brengen (productinnovatie)	+27%	+14%	+18%	+30%	+50%	+39%		
Vacatures ingevuld krijgen	+13%	+16%	-5%	+13%	+21%	+28%		
Ecologische voetafdruk verminderen	+8%	+6%	+7%	+11%	+7%	+7%		
(Verder) internationaliseren	+4%	-13%	-12%	+6%	+25%	+36%		
SALDO +/-								
Focus 2017 in vergelijking met 2016	2017	< 5	5-9	10-19	20-49	50-99	100-249	>= 250
Interne organisatie verbeteren (procesinnovatie)	+60%	+32%	+55%	+73%	+74%	+75%	+83%	+81%
Marktaandeel vergroten (op bestaande markten)	+52%	+35%	+50%	+65%	+59%	+69%	+63%	+52%
Nieuwe markten aanboren	+45%	+35%	+38%	+45%	+57%	+58%	+67%	+41%
Financiële gezondheid bewaren	+36%	+20%	+42%	+45%	+43%	+47%	+38%	+30%
Nieuwe producten op de markt brengen (productinnovatie)	+27%	+21%	+20%	+35%	+26%	+39%	+33%	+30%
Vacatures ingevuld krijgen	+13%	-7%	+5%	+27%	+16%	+33%	+42%	+19%
Ecologische voetafdruk verminderen	+8%	+6%	+11%	+13%	+1%	+22%	+17%	-7%
(Verder) internationaliseren	+4%	-14%	-9%	-2%	+16%	+39%	+13%	+33%

POL januari 2017 - Persconferentie 09/01/2017

Polsslag Ondernemend Limburg

januari 2017

POL januari 2017 - Persconferentie 09/01/2017

Wat is de POL ?

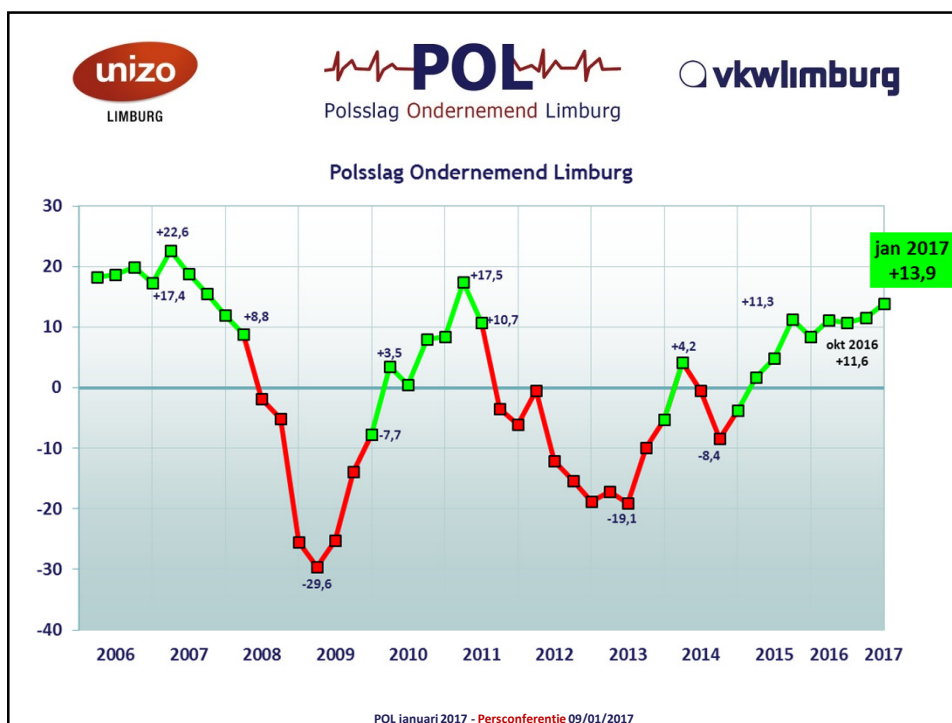
- ✓ Online bevraging bij Limburgse ondernemers en bedrijfsleiders
- ✓ Op het einde van elk kwartaal
- ✓ 11 meerkeuzevragen over omzet, marktvraag, tewerkstelling, investeringen, export en winstmarge
- ✓ Eén kerngetal = POL: geeft weer hoe de Limburgse ondernemer de economische gang van zaken aanvoelt
- ✓ Reeds 44e peiling (11 jaar)

POL januari 2017 - Persconferentie 09/01/2017

Waarom is de POL uniek?

- ✓ Niet afgeleid uit bestaande statistieken
- ✓ Aanvoelen van de Limburgse ondernemers zélf
- ✓ Zeer recente cijfers (peiling eind december)
- ✓ Representatief en relevant:
 - volledige spectrum van ondernemend Limburg: kleine, middelgrote én grote bedrijven
 - op ruime schaal (telkens +-450 effectieve respondenten)
- ✓ Naast de komende periode, ook bevraging naar resultaten van de afgelopen periode

POL januari 2017 - Persconferentie 09/01/2017

unizo LIMBURG **POL** Polsslag Ondernemend Limburg vkwl limburg

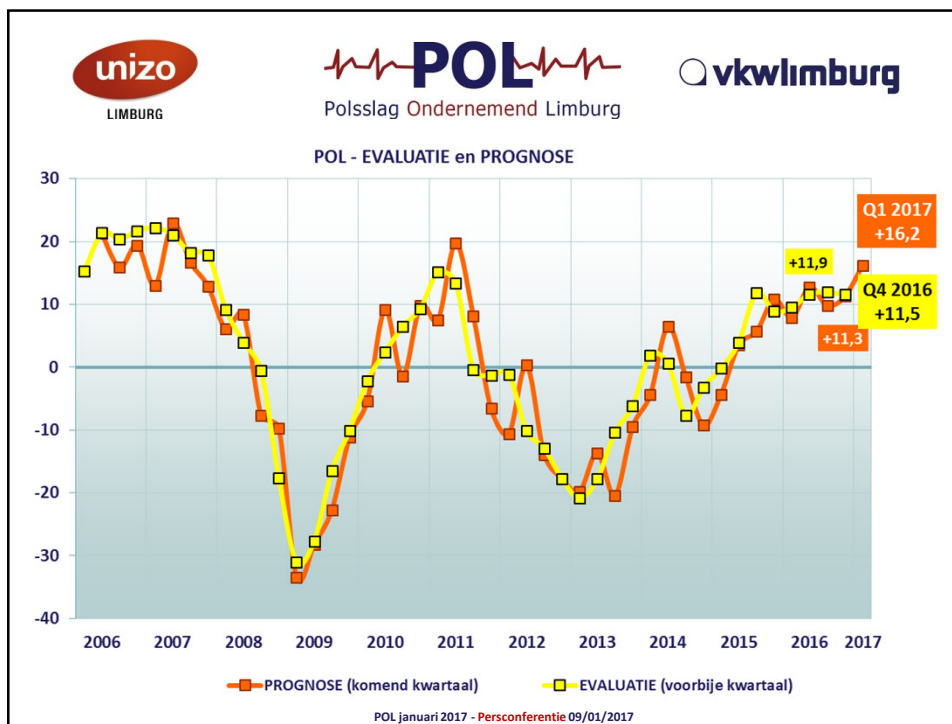
De POL

- ✓ Momentopname (eind december 2016)
- ✓ Aanvoelen van het voorbije kwartaal én komende kwartaal

► **POL januari 2017 = +13,9**

- ➔ Opnieuw stijging t.o.v. okt 2016 (+11,6)
- ➔ Duidelijk positivisme bij Limburgse ondernemers

POL januari 2017 - Persconferentie 09/01/2017

Hoe was het voorbije kwartaal (Q4 2016)?

Evaluatie Q4 2016 = **POL** voorbije drie maanden
→ **+11,5**

- ➔ 7^e **positieve evaluatie op rij**
- ➔ Evaluatie 4e kwartaal **iets lager** dan voorgaande (+11,9)
- ➔ Cijfer beantwoordt aan **prognose van 3 maanden geleden** (+11,3)

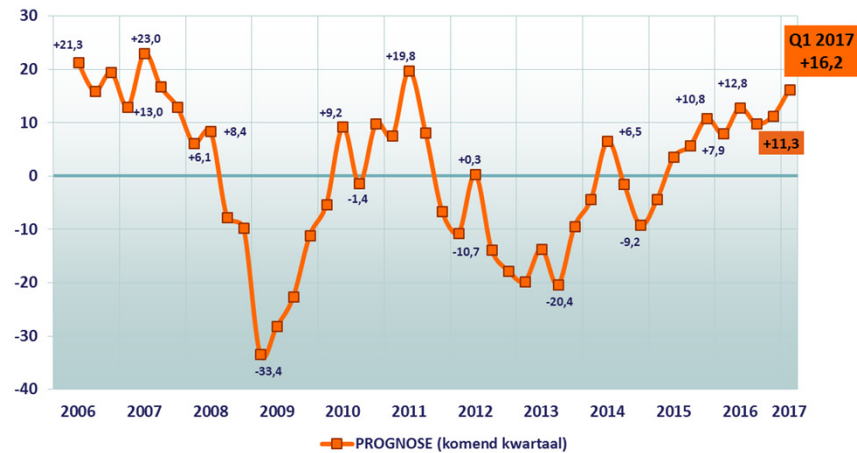
POL januari 2017 - Persconferentie 09/01/2017

Hoe was het voorbije kwartaal (Q4 2016)?

- ➔ Alle **POL-indicatoren uitgesproken positief** in voorbije kwartaal, m.u.v. de winstmarge (-11,8)
- ➔ **Prestaties omzet, tewerkstelling en investeringen beter dan 3 maanden geleden verwacht:**
 - **Omzet:** van +21,8 naar **+22,8** (prognose was +17,6)
 - **Tewerkstelling:** van +15,0 naar **+18,4** (prognose +10,9)
 - **Investeringen:** van +20,2 naar **+17,9** (prognose +12,2)
- ➔ **Export lost verwachting niet in:**
 - **Export:** van +10,7 naar **+10,3** (prognose +18,1)

POL januari 2017 - Persconferentie 09/01/2017

POL - Wat wordt verwacht voor het komende kwartaal (Q1 2017)?

POL januari 2017 - Persconferentie 09/01/2017

Vooruitzichten 1^e kwartaal van 2017?

Prognose Q1 2017 = POL komende drie maanden

→ +16,2

- ➔ 8^e positieve prognose op rij
- ➔ Stijging sinds vorige prognose (+11,3)
- ➔ Hoogste prognose sinds 2^e kwartaal 2011

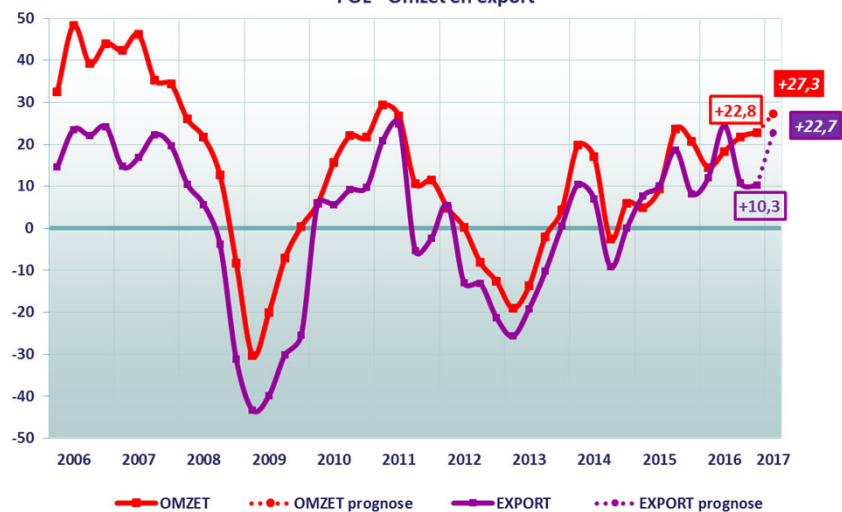
POL januari 2017 - Persconferentie 09/01/2017

Vooruitzichten 1^e kwartaal van 2017?

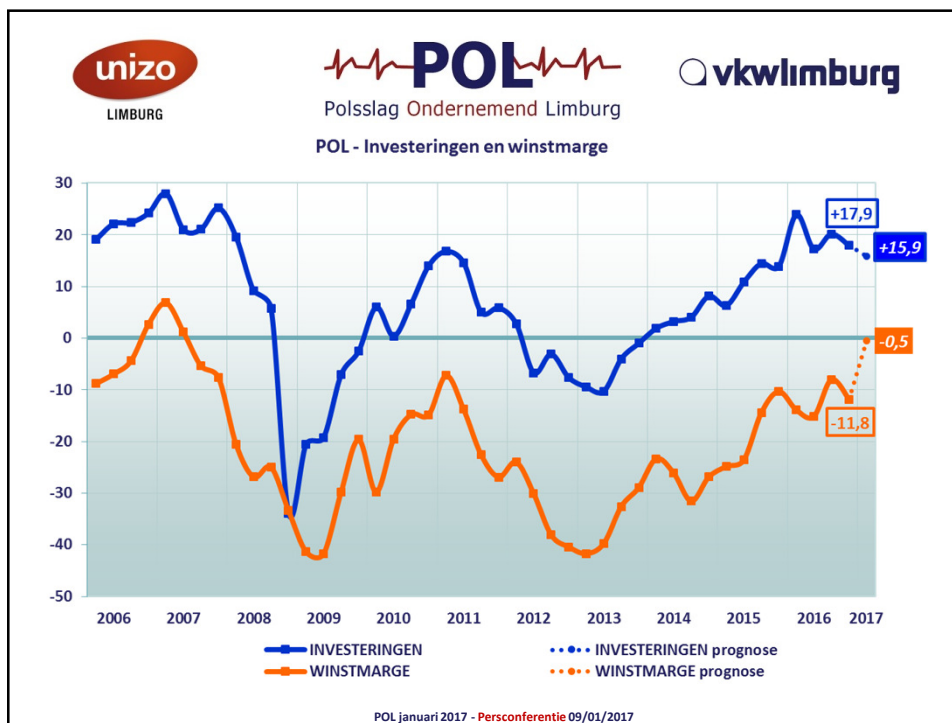
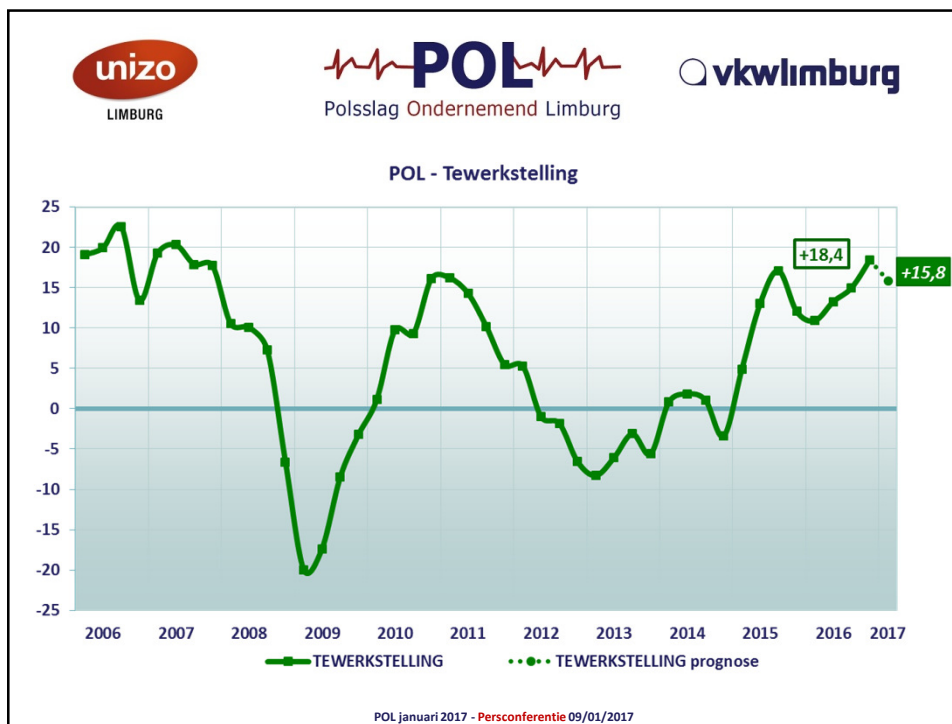
- ➡ Vooruitzichten **omzet en export stijgen** in vergelijking met evaluatie Q4 2016:
 - **Omzet**vooruitzichten: van +22,8 naar **+27,3**
 - **Export**: van +10,3 naar **+22,7**
- ➡ **Investerings- en tewerkstellingsprognoses** blijven **duidelijk positief**, maar **lager dan evaluatie in Q4**:
 - **Tewerkstelling**: van +18,4 naar **+15,8**
 - **Investering**: van +17,9 naar **+15,9**
- ➡ De verwachting voor de **winstmarge stijgt** naar **-0,5**

POL januari 2017 - Persconferentie 09/01/2017

POL - Omzet en export

POL januari 2017 - Persconferentie 09/01/2017

apr 2016	jul 2016	okt 2016	jan 2017
+11,1	+10,7	+11,6	+13,9

TOTAAL
POL

Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016
+9,5	+11,6	+11,9	+11,5
+14,5	+18,3	+21,8	+22,8
+3,9	+1,3	+4,1	+11,0
+12,0	+24,5	+10,7	+10,3
+10,9	+13,3	+15,0	+18,4
+23,9	+17,2	+20,2	+17,9
-13,9	-15,1	-8,0	-11,8

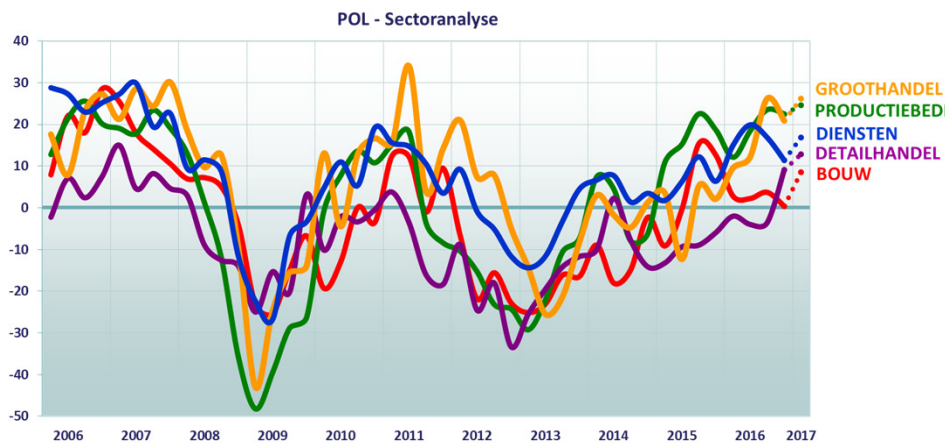
EVALUATIE
POL - voorbije 3 maanden
OMZET
MARKTVRAAG
EXPORT
TEWERKSTELLING
INVESTERINGEN
WINSTMARGE

Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q1 2017
+12,8	+9,8	+11,3	+16,2
+23,0	+10,2	+17,6	+27,3
+15,9	+22,5	+18,1	+22,7
+13,2	+12,8	+10,9	+15,8
+14,4	+10,2	+12,2	+15,9
-2,5	-6,5	-2,3	-0,5

PROGNOSE
POL - komende 3 maanden
OMZET
EXPORT
TEWERKSTELLING
INVESTERINGEN
WINSTMARGE

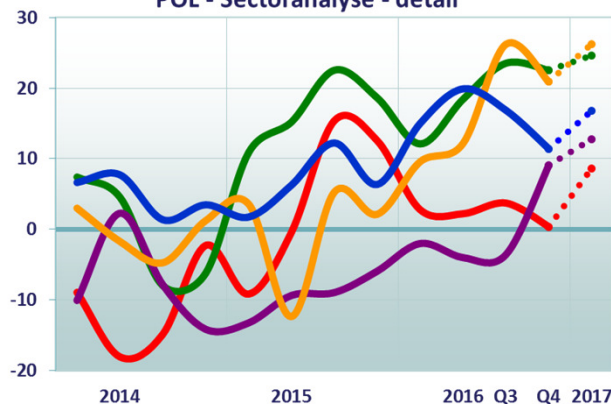
POL januari 2017 - Persconferentie 09/01/2017

Sectoranalyse

POL januari 2017 - Persconferentie 09/01/2017

POL - Sectoranalyse - detail

POL januari 2017 - Persconferentie 09/01/2017

BOUW: gas terug in Q4, in versnelling naar Q1

- Bouwsector noteert **laagste globale POL-cijfer** van alle sectoren (+4,5)
- Status quo** evaluatie van **Q4: goede cijfers omzet (+23,1) en tewerkstelling (+17,6)** weggevlakt door **negatief exportcijfer (-27,8)**
- Voor **Q1 2017** gaat **exportverwachting** naar **0**, terwijl **omzet (+22,0)** en **tewerkstelling (+16,5)** op **niveau blijven**. Ook investeringen (+4,4) evolueren gunstig.

SECTOR **BOUW**

	okt 2016	jan 2017
POL	3,9	4,5

EVALUATIE	Q3 2016	Q4 2016
POL - voorbije 3 maanden	3,7	0,4
OMZET	18,8	23,1
MARKTVRAAG	17,9	29,7
EXPORT	-19,2	-27,8
TEWERKSTELLING	9,5	17,6
INVESTERINGEN	19,0	-1,1
WINSTMARGE	-9,5	-9,9

PROGNOSE	Q4 2016	Q1 2017
POL - komende 3 maanden	4,1	8,6
OMZET	10,7	22,0
EXPORT	0,0	0,0
TEWERKSTELLING	8,4	16,5
INVESTERINGEN	6,0	4,4
WINSTMARGE	-4,8	0,0

POL januari 2017 - Persconferentie 09/01/2017

DETAILHANDEL: hoogste score in 10 jaar

- Opvallende **sprong vooruit**, van -0,6 naar +10,9.
Hoogste score sinds april 2007 (+13,9)
- **Enige sector** waar **zowel evaluatie** voorbije kwartaal (van -3,6 naar +9,1), **als prognose** volgende kwartaal (+2,4 > +12,8) in **stijgende lijn** gaan
- **Duidelijk positieve cijfers** in voorbije en komende kwartaal voor **export, omzet, investeringen en tewerkstelling**
- **Winstmarge** blijft wel **sterk negatief** in beide kwartalen

SECTOR **DETAIL HANDEL**

	okt 2016	jan 2017
POL	-0,6	10,9

EVALUATIE	Q3 2016	Q4 2016
POL - voorbije 3 maanden	-3,6	9,1
OMZET	-9,2	8,0
MARKTVRAAG	-32,2	-11,5
EXPORT	20,0	38,5
TWERKSTELLING	-6,9	8,1
INVESTERINGEN	5,7	12,8
WINSTMARGE	-27,6	-22,1

PROGNOSE	Q4 2016	Q1 2017
POL - komende 3 maanden	2,4	12,8
OMZET	-2,3	16,3
EXPORT	37,5	50,0
TWERKSTELLING	-2,3	3,5
INVESTERINGEN	-1,1	2,3
WINSTMARGE	-19,5	-8,1

POL januari 2017 - Persconferentie 09/01/2017

DIENSTEN: middenmoot ondanks goede resultaten

- **Evaluatie Q4** minder goed dan Q3 2016: van +16,9 naar +11,4.
- Evaluatie **investeringen, omzet en tewerkstelling** wel **duidelijk positief**. Buitenlandse verkoop op 0.
- **Vooruitzichten** komende kwartaal **nemen weer toe**. Omzet, investeringen en tewerkstelling blijven op hoog niveau, **toegenomen exportverwachtingen** zorgen voor boost.

SECTOR **DIENSTEN**

	okt 2016	jan 2017
POL	16,4	14,1

EVALUATIE	Q3 2016	Q4 2016
POL - voorbije 3 maanden	16,9	11,4
OMZET	35,1	24,8
MARKTVRAAG	17,7	11,8
EXPORT	0,0	0,0
TWERKSTELLING	25,4	16,2
INVESTERINGEN	22,3	25,0
WINSTMARGE	1,5	-8,9

PROGNOSE	Q4 2016	Q1 2017
POL - komende 3 maanden	15,9	16,8
OMZET	27,7	32,6
EXPORT	11,8	12,5
TWERKSTELLING	20,8	16,4
INVESTERINGEN	14,6	22,6
WINSTMARGE	4,7	0,0

POL januari 2017 - Persconferentie 09/01/2017

PRODUCTIE: positieve constante, wel terugval export in voorbije kwartaal

- Sterk positief sentiment: van +22,1 naar +23,6
- Alle POL-indicatoren op constant hoog niveau in voorbije en komende kwartaal.
- Export kent wel terugval in Q4, van +22,4 naar +12,3. Opnieuw toename van export verwacht in Q1 2017.
- Ook verhoogde verbetering qua winstmarge, naar +12,5

SECTOR	PRODUCTIE	
	okt 2016	jan 2017
POL	22,1	23,6

EVALUATIE	Q3 2016	Q4 2016
POL - voorbije 3 maanden	23,5	22,5
OMZET	33,3	28,4
MARKTVRAAG	9,9	15,4
EXPORT	22,4	12,3
TEWERKSTELLING	29,6	32,8
INVESTERINGEN	32,4	35,9
WINSTMARGE	0,0	3,1

PROGNOSE	Q4 2016	Q1 2017
POL - komende 3 maanden	20,6	24,6
OMZET	31,0	34,4
EXPORT	24,2	24,6
TEWERKSTELLING	9,9	21,9
INVESTERINGEN	28,2	29,7
WINSTMARGE	9,9	12,5

POL januari 2017 - Persconferentie 09/01/2017

GROOTHANDEL: negatieve winstmarges werpen schaduw op sterke prestaties

- Globale POL-score op zelfde niveau als productie (+23,6), verdere toename sinds okt 2016
- Terugval in evaluatie Q4 2016 door dalende winstmarge (van -6,7 naar -33,3). Stevige prestaties export (+44,4), omzet (+43,3), tewerkstelling (+30,0) en investeringen (+20,0)
- Prognose komend kwartaal opnieuw hoger, het hoogst van alle sectoren (+26,2). Verwachte winstmarge naar -10,0, andere POL-indicatoren blijven op niveau.

SECTOR	GROOTHANDEL	
	okt 2016	jan 2017
POL	21,3	23,6

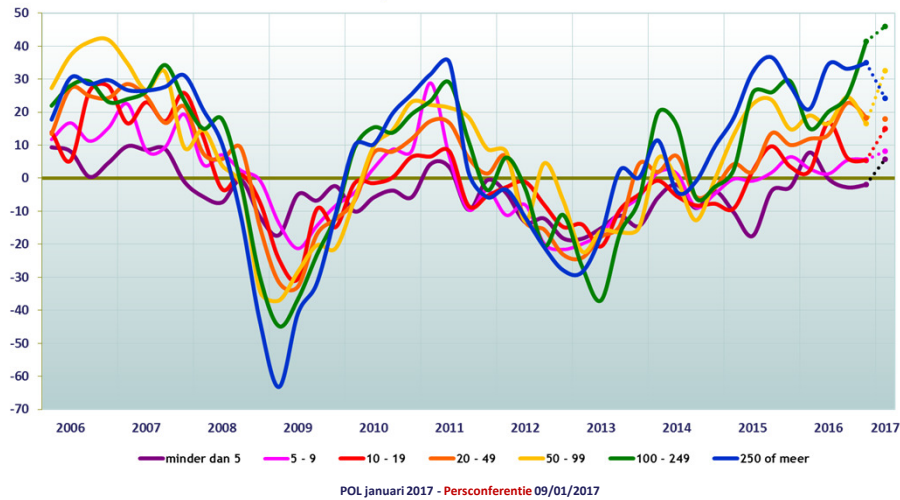
EVALUATIE	Q3 2016	Q4 2016
POL - voorbije 3 maanden	26,2	20,9
OMZET	46,7	43,3
MARKTVRAAG	-6,7	6,7
EXPORT	44,4	44,4
TEWERKSTELLING	13,3	30,0
INVESTERINGEN	33,3	20,0
WINSTMARGE	-6,7	-33,3

PROGNOSE	Q4 2016	Q1 2017
POL - komende 3 maanden	16,4	26,2
OMZET	20,0	36,7
EXPORT	22,2	41,2
TEWERKSTELLING	20,0	33,3
INVESTERINGEN	26,7	30,0
WINSTMARGE	-6,7	-10,0

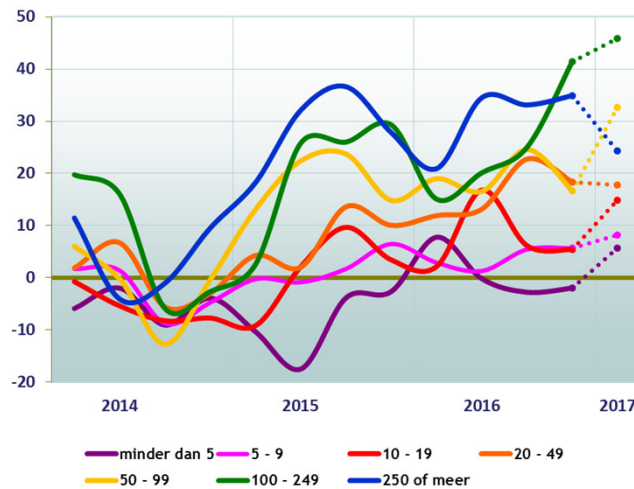
POL januari 2017 - Persconferentie 09/01/2017

Analyse o.b.v. grootte bedrijf

POL - Analyse o.b.v. aantal werknemers

POL - Analyse o.b.v. aantal werknemers - detail

ANALYSE op basis van grootte (1): <20 wn

- Voor **kleine bedrijven (<20 wn)** stijgt **POL-cijfer**, vooral op basis van **goede verwachtingen Q1 2017**
- De **kleinste bedrijven (<5 wn)** komen **terug boven nul** uit (+1,9), ondanks negatieve evaluatie laatste kwartaal
- De bedrijven met **5-9 (POL +6,9)** en **10-19 werknemers (+10,2)** noteren uiteenlopende maar overwegend **goede resultaten op vlak van omzet, investeringen en tewerkstelling**

POL januari 2017 - Persconferentie 09/01/2017

ANALYSE op basis van grootte (1): <20 wn

AANTAL WERKNEMERS	minder dan 5		5 - 9		10 - 19	
	okt 2016	jan 2017	okt 2016	jan 2017	okt 2016	jan 2017
POL	-3,2	1,9	6,8	6,9	8,8	10,2

EVALUATIE	Q3 2016	Q4 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q3 2016	Q4 2016
POL - voorbije 3 maanden	-2,8	-2,0	5,4	5,6	6,1	5,4
OMZET	7,5	1,7	9,9	13,9	21,0	22,4
MARKTVRAAG	-5,7	-9,2	-4,3	5,6	-1,6	19,0
EXPORT	-9,1	8,0	5,9	-12,5	0,0	-5,6
TEWERKSTELLING	-0,9	-1,7	7,1	21,1	14,5	17,2
INVESTERINGEN	11,3	1,7	11,4	18,3	8,1	13,8
WINSTMARGE	-22,6	-19,5	-7,1	-12,7	-12,9	-20,7

PROGNOSE	Q4 2016	Q1 2017	Q4 2016	Q1 2017	Q4 2016	Q1 2017
POL - komende 3 maanden	-3,6	5,7	8,1	8,2	11,4	14,9
OMZET	3,8	9,3	14,3	19,7	17,7	31,0
EXPORT	0,0	18,2	17,6	12,5	20,0	5,6
TEWERKSTELLING	-1,9	0,0	1,4	2,8	14,5	24,1
INVESTERINGEN	-2,8	6,0	4,3	7,1	6,5	13,8
WINSTMARGE	-17,1	-5,1	2,9	-1,4	-1,6	0,0

POL januari 2017 - Persconferentie 09/01/2017

ANALYSE op basis van grootte (2): 20-99 wn

- De middelgrote bedrijven met 20-99 werknemers blijven globaal gezien status quo, wel met mindere evaluatie van Q4 in vergelijking met Q3
- De bedrijven tot 50 werknemers kennen status quo cijfer van ca 18, met goede prestaties op vlak van alle POL-indicatoren m.u.v. winstmarge
- De bedrijven met 50-99 werknemers voorzien komend kwartaal (+32,6) opmerkelijk betere prestaties dan het voorbije kwartaal (+16,6), met sterke toename in alle indicatoren

POL januari 2017 - Persconferentie 09/01/2017

ANALYSE op basis van grootte (2): 20-99 wn

AANTAL WERKNEMERS	20 - 49	50 - 99
-------------------	---------	---------

POL	okt 2016	jan 2017	okt 2016	jan 2017
	19,8	18,1	25,7	24,6

EVALUATIE	Q3 2016	Q4 2016	Q3 2016	Q4 2016
POL - voorbije 3 maanden	22,8	18,3	24,6	16,6
OMZET	30,6	42,3	37,5	24,3
MARKTVRAAG	12,9	26,8	28,1	22,2
EXPORT	26,7	14,3	16,7	14,3
TEWERKSTELLING	25,8	19,7	40,6	30,6
INVESTERINGEN	27,4	25,4	31,3	22,2
WINSTMARGE	3,2	-10,0	-3,1	-8,3

PROGNOSE	Q4 2016	Q1 2017	Q4 2016	Q1 2017
POL - komende 3 maanden	16,9	17,8	26,9	32,6
OMZET	21,0	35,7	37,5	44,4
EXPORT	20,7	20,6	31,3	38,1
TEWERKSTELLING	23,0	24,3	34,4	36,1
INVESTERINGEN	19,7	12,9	31,3	38,9
WINSTMARGE	0,0	-4,3	0,0	5,6

POL januari 2017 - Persconferentie 09/01/2017

ANALYSE op basis van grootte (3): >= 100 wn

- De globale **beste POL-prestaties** zitten opnieuw bij de **grote bedrijven** met meer dan 100 werknemers
- De **categorie 100-249 werknemers** springt over de groep met meer dan 250 werknemers en zet **POL-cijfer van +43,7** neer (**het hoogste ooit!**).
- Bij deze bedrijven is er sprake van **euforie** in quasi alle POL-indicatoren, met een **prognosetoename in Q1 2017**
- De **grootste bedrijven (>250 wn)** verwachten als enige **categorie duidelijk minder eerste kwartaal** (van +34,9 naar +24,3), al blijft die **score uiteraard nog afgetekend hoog**

POL januari 2017 - Persconferentie 09/01/2017

ANALYSE op basis van grootte (3): >= 100 wn

AANTAL WERKNEMERS	100 - 249	meer dan 250
-------------------	-----------	--------------

	okt 2016	jan 2017	okt 2016	jan 2017
POL	21,7	43,7	30,4	29,6

EVALUATIE	Q3 2016	Q4 2016	Q3 2016	Q4 2016
POL - voorbije 3 maanden	25,0	41,5	33,1	34,9
OMZET	37,5	64,0	53,1	48,3
MARKTVRAAG	12,5	28,0	19,4	24,1
EXPORT	0,0	27,3	28,6	26,3
TEWERKSTELLING	33,3	60,0	25,8	42,9
INVESTERINGEN	37,5	40,0	54,8	50,0
WINSTMARGE	16,7	16,0	3,2	7,1

PROGNOSE	Q4 2016	Q1 2017	Q4 2016	Q1 2017
POL - komende 3 maanden	18,3	45,9	27,6	24,3
OMZET	20,8	68,0	41,9	35,7
EXPORT	0,0	45,5	28,6	26,3
TEWERKSTELLING	20,8	56,0	12,9	14,8
INVESTERINGEN	37,5	40,0	38,7	40,7
WINSTMARGE	12,5	20,0	16,1	3,7

POL januari 2017 - Persconferentie 09/01/2017

SAMENGEVAT (1):

- ➔ POL stijgt verder naar **+13,9**, komend van +11,6 in okt 2016
- ➔ Afgelopen kwartaal met **+11,5** de **7^e** positieve evaluatie op rij
 - ➔ Op winstmarge na **alle indicatoren uitgesproken positief**
 - ➔ Prestaties qua **omzet, tewerkstelling en investeringen beter dan 3 maanden geleden verwacht**
 - ➔ Export kon verwachting in laatste kwartaal niet inlossen

POL januari 2017 - Persconferentie 09/01/2017

SAMENGEVAT (2):

- ➔ Vooruitzichten voor Q1 2017 stijgen verder naar **+16,2**, de **8^e** positieve prognose op rij
 - ➔ Omzet- en exportverwachtingen in stijgende lijn
 - ➔ Prognoses inzake **investeringen en tewerkstelling sterk positief, maar iets lager dan evaluatie Q4 2016**
 - ➔ Verdere verbetering winstmarges verwacht naar **-0,5**

POL januari 2017 - Persconferentie 09/01/2017

SAMENGEVAT (3):

- ➔ **Detailhandel hoogste POL-cijfer in 10 jaar**, met stijging in voorbije en komende kwartaal.
- ➔ **Alle andere sectoren: (lichte) daling in Q4 2016 maar stijging in Q1 2017**
 - Bouw: laagste globale POL-cijfer
 - Diensten: middenmoter ondanks sterke prestaties
 - Productie en groothandel: afgetekend bovenaan
- ➔ **Winstmarge enkel positief in productiesector. Negatieve winstmarge vooral problematisch in detail- en groothandel**

POL januari 2017 - Persconferentie 09/01/2017

SAMENGEVAT (4):

- ➔ **Kleine bedrijven (<20 wn): stijgend POL-cijfer**, vooral op basis van **goede verwachtingen Q1 2017**
- ➔ **Middelgrote bedrijven (20-99 wn): globale status quo**, maar mindere evaluatie Q4 t.o.v. Q3.
 - ➔ Categorie 50-99 wn voorziet voor **Q1 opmerkelijk betere prestaties dan in Q4**
- ➔ **Grote bedrijven (>100 wn): opnieuw beste globale POL-prestaties**
 - ➔ Categorie 100-249 wn: recordcijfer van +43,7
 - ➔ Categorie >250 wn: hoge score, maar verwacht **als enige een duidelijk minder kwartaal Q1**

POL januari 2017 - Persconferentie 09/01/2017

Tot slot: de POL over heel 2016

TOTAAL	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
POL	+18,5	+17,3	-5,9	-19,1	+5,1	+4,7	-12,2	-12,9	-2,1	+6,6	+11,8

EVALUATIE	EVALUATIE										
POL - voorbije 3 maanden	+19,7	+19,9	-1,3	-21,3	+4,0	+6,7	-10,5	-13,8	-2,1	+6,1	+11,2
OMZET	+41,0	+39,5	+13,0	-14,2	+16,3	+19,6	-3,9	-7,6	+10,1	+14,7	+19,4
MARKTVRAAG	+26,3	+22,1	-19,6	-34,0	+5,8	+1,6	-30,6	-27,5	-11,9	-0,3	+5,1
EXPORT	+21,1	+18,4	-4,7	-34,6	+7,6	+9,5	-10,5	-13,6	+2,1	+11,2	+14,4
TEWERKSTELLING	+18,8	+18,8	+4,9	-12,3	+9,1	+11,6	-1,0	-5,8	+0,1	+11,8	+14,4
INVESTERINGEN	+21,9	+23,8	+7,0	-12,4	+6,7	+10,6	-3,7	-6,2	+4,3	+11,4	+19,8
WINSTMARGE	-4,4	-1,3	-26,6	-33,1	-19,7	-17,6	-33,2	-35,7	-27,0	-18,3	-12,2

PROGNOSE	PROGNOSE										
POL - komende 3 maanden	+17,4	+14,7	-10,6	-16,8	+6,3	+2,7	-12,8	-12,0	-2,1	+7,0	+12,5
OMZET	+33,8	+28,2	-5,3	-11,3	+18,3	+9,4	-8,4	-4,5	+6,3	+16,7	+19,5
EXPORT	+17,3	+13,9	-15,4	-23,9	+9,5	+3,4	-8,3	-6,9	+8,8	+12,9	+19,8
TEWERKSTELLING	+15,9	+14,4	-1,7	-11,7	+8,5	+8,6	-7,4	-10,3	-2,5	+6,2	+13,2
INVESTERINGEN	+16,3	+17,2	-4,4	-12,2	+5,4	+4,6	-12,7	-10,8	-2,6	+9,0	+13,2
WINSTMARGE	+3,7	-0,3	-26,3	-25,1	-10,3	-12,7	-27,0	-27,4	-20,6	-9,8	-3,0

POL januari 2017 - Persconferentie 09/01/2017

Tot slot: de POL over heel 2016

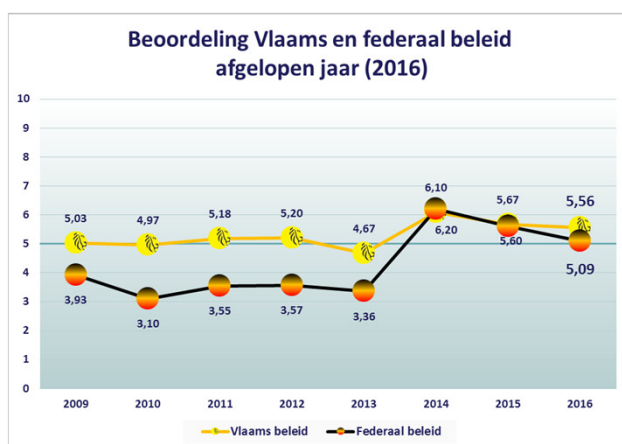
- Gemiddelde van **+11,8** over 4 kwartalen
- Komend van +6,6 over heel 2015
- **3^e beste resultaat** na 2006 (+18,5) en 2007 (+17,3)

POL januari 2017 - Persconferentie 09/01/2017

POL Themabevraging januari 2017

‘Outlook 2017’ deel 2: evaluatie Federaal en Vlaams beleid

POL januari 2017 - Persconferentie 09/01/2017

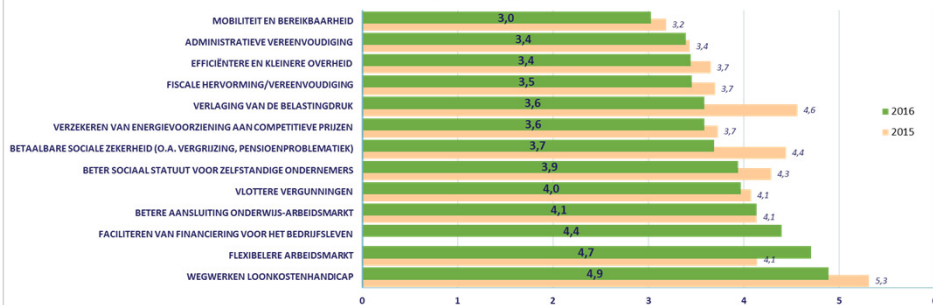
POL januari 2017 - Persconferentie 09/01/2017

Beoordeling 2016 volgens sector - scores op 10		
Sector	Vlaams beleid	Federaal beleid
Bouw	5,44	5,08
Detailhandel	5,35	4,97
Diensten	5,67	4,90
Groothandel	5,27	5,03
Productie	5,89	5,72
TOTAAL	5,56	5,09

Beoordeling 2016 volgens grootte - scores op 10		
Aantal Werknemers	Vlaams beleid	Federaal beleid
1: minder dan 5	5,25	4,80
2: 5-9	5,28	4,82
3: 10-19	5,64	5,00
4: 20-49	5,97	5,24
5: 50-99	5,69	5,22
6: 100-249	5,68	5,52
7: meer dan 250	6,07	6,30
TOTAAL	5,56	5,09

POL januari 2017 - Persconferentie 09/01/2017

Beoordeling regeringswerk 2016
(scores op 10)

POL januari 2017 - Persconferentie 09/01/2017

Een initiatief van de federale regering tot verlaging van de vennootschapsbelasting zal een structureel positief effect hebben op de concurrentiepositie van mijn bedrijf.

	%		
helemaal akkoord	40%	AKKOORD	80%
eerder akkoord	40%		
eerder NIET akkoord	16%	NIET AKKOORD	20%
helemaal NIET akkoord	4%		

Een initiatief van de federale regering tot verlaging van de vennootschapsbelasting zal een structureel positief effect hebben op de concurrentiepositie van ons land.

	%		
helemaal akkoord	48%	AKKOORD	93%
eerder akkoord	45%		
eerder NIET akkoord	6%	NIET AKKOORD	7%
helemaal NIET akkoord	1%		

POL januari 2017 - Persconferentie 09/01/2017

2016 - per sector	scores op 10					
Beoordeling van regeringswerk op vlak van:	TOTAAL	Bouw	Detailhandel	Diensten	Groothandel	Productie
Wegwerken loonkostenhandicap	4,9	4,5	4,7	4,9	5,4	5,5
Flexibeler arbeidsmarkt	4,7	4,6	4,6	4,7	4,7	4,9
Faciliteren van financiering voor het bedrijfsleven	4,4	4,4	4,0	4,4	4,9	4,8
Betere aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt	4,1	3,9	4,3	4,1	4,1	4,1
Vlottere vergunningen	4,0	3,8	4,1	4,0	3,9	4,0
Beter sociaal statuut voor zelfstandige ondernemers	3,9	3,7	3,5	4,0	4,5	4,4
Betaalbare sociale zekerheid (o.a. verzijzing, pensioenproblematiek)	3,7	3,6	3,5	3,7	4,0	3,9
Verzekeren van energievoorziening aan competitieve prijzen	3,6	3,6	3,3	3,7	4,0	3,6
Verlaging van de belastingdruk	3,6	3,5	3,2	3,5	3,8	4,3
Fiscale hervorming/vereenvoudiging	3,5	3,4	3,4	3,4	3,5	3,7
Efficiëntere en kleinere overheid	3,4	3,6	3,5	3,3	3,2	3,4
Administratieve vereenvoudiging	3,4	3,2	3,3	3,5	3,4	3,7
Mobiliteit en bereikbaarheid	3,0	3,0	3,1	3,0	2,8	3,2

POL januari 2017 - Persconferentie 09/01/2017

2016 - per aantal werknemers	scores op 10							
Beoordeling van regeringswerk op vlak van:	TOTAAL	< 5	5-9	10-19	20-49	50-99	100-249	>= 250
Wegwerken loonkostenhandicap	4,9	4,6	4,8	4,6	5,0	5,3	5,3	5,4
Flexibeler arbeidsmarkt	4,7	4,9	5,0	4,1	4,7	4,6	4,6	4,5
Faciliteren van financiering voor het bedrijfsleven	4,4	4,2	4,1	4,4	4,6	4,2	5,5	4,7
Betere aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt	4,1	4,3	3,8	3,9	4,1	3,9	4,2	4,7
Vlottere vergunningen	4,0	4,2	3,8	3,8	3,9	4,0	4,1	3,7
Beter sociaal statuut voor zelfstandige ondernemers	3,9	4,0	3,4	3,7	4,0	3,8	4,9	4,5
Betaalbare sociale zekerheid (o.a. vergrijzing, pensioenproblematiek)	3,7	3,9	3,5	3,6	3,4	3,6	4,4	3,6
Verzekeren van energievoorziening aan competitieve prijzen	3,6	3,7	3,4	3,5	3,6	3,4	3,8	3,6
Verlaging van de belastingdruk	3,6	3,6	3,3	3,3	3,5	4,1	4,1	3,9
Fiscale hervorming/vereenvoudiging	3,5	3,6	3,1	3,2	3,4	3,7	4,1	3,7
Efficiëntere en kleinere overheid	3,4	3,8	3,4	3,7	3,0	3,4	3,1	3,3
Administratieve vereenvoudiging	3,4	3,5	3,0	3,1	3,4	3,3	4,0	3,9
Mobiliteit en bereikbaarheid	3,0	3,4	3,2	2,9	2,6	2,3	3,2	3,2

POL januari 2017 - Persconferentie 09/01/2017

Polsslag Ondernemend Limburg

Vragen?

POL januari 2017 - Persconferentie 09/01/2017